

Spis treści/ Table of contents

Słowo wstępne od Dyrektora Generalnego Narodowej Biblioteki Tajwanu (Republika Chińska, Tajwan)/ Preface by the Director-General (NCL, Taiwan)	4
Wstęp/ Introduction	10
Historia pisma/ The history of writing	12
Napisy na kościach wróżebnych/ Oracle bone inscriptions	14
Procedura wytwarzania papieru/ Paper-making procedure	16
Zwoje z Dunhuang/ Dunhuang manuscripts	18
Książki ręcznie ilustrowane/ Hand-illustrated works	20
Ewolucja technik drukarskich/ The evolution of printing techniques	22
Kolorowy druk drzeworytowy/ Color woodblock-printed works	24
Ilustracje drukowane techniką drzeworytową/ Illustrated woodblock-printed works	26
Wyjątkowe egzemplarze ze zbiorów NCL i BN/ Highlights from the NCL and NLP's collections	29
Michał Boym - Polski odkrywca medycyny chińskiej/ Michał Boym - The Polish explorer of Chinese medicine	30
Najwcześniejszy druk czerwono-czarny w NCL/ The earliest red and black ink print in the NCL	32

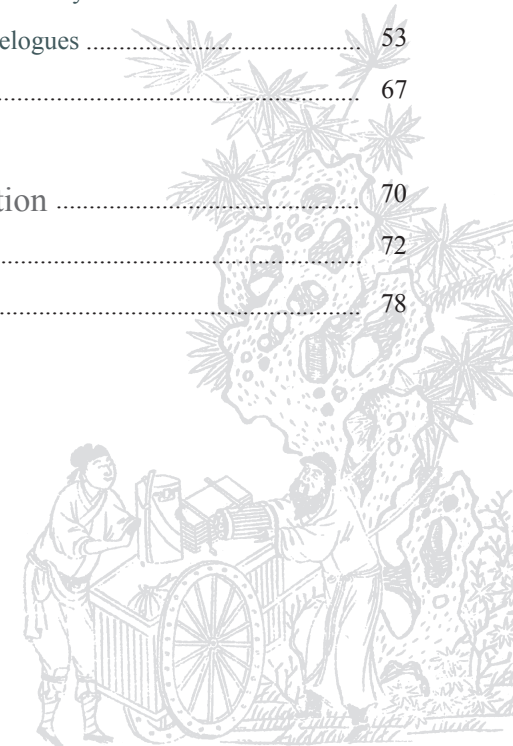
Najdłużej kompletowana kolekcja w NCL/ The series that took the longest time to complete in the NCL	33
Pierwszy prawdziwy rejestr cesarski w NCL/ The first official book by imperial court in the NCL	34
Najdroższa książka w momencie wydania w NCL/ The most expensive book at the time of publication in the NCL	35
Najwcześniejszy zapis o prawach autorskich w NCL/ The earliest copyright notification in the NCL	36
Najmniejsza książka w NCL/ The smallest book in the NCL	37

Spotkanie Wschodu i Zachodu/ The encounter of the East and the West

Materia medica/ Materia medica	40
Kalendarz astronomiczny/ Calendrical astronomy	43
Mapy i dzienniki podróży/ Maps and travelogues	53
Obrazy/ Paintings	67

Formoza i znaki cywilizacji/ Formosa and the imprint of civilization

Dzienniki podróży/ Travelogues	72
Mapy/ Maps	78

Słowo wstępne od Dyrektora Generalnego Narodowej Biblioteki Tajwanu (Republika Chińska, Tajwan)

Książki, jako szczególnie istotny nośnik historii ludzkiej cywilizacji, a zarazem wiodące medium promowania wiedzy i kultury, są śladem cywilizacji, dając świadectwo dziedzictwa historycznego, umacniając tradycje kulturowe poszczególnych krajów i odzwierciedlając poziom rozwoju społeczeństw. Dzięki wielowiekowej historii form aktywności wydawniczej starożytną kulturę chińską udało się zachować, co zapewniło jej ogromny udział w rozwoju cywilizacyjnym. W obliczu rozmaitych sposobów rejestrowania wiedzy i kultury człowieka oraz ich niezwyklej różnorodności, zasadniczą rolę odgrywają biblioteki. Wyjątkowa misja Narodowej Biblioteki Tajwanu polega na gromadzeniu dokumentów, działalności na rzecz ochrony kultury oraz promowaniu badań naukowych. Najdawniejszy księgozbiór biblioteki obejmuje przede wszystkim rzadkie księgi z czasów dynastii Song, Yuan, Ming i Qing oraz rękopisy i zwoje ręcznie spisanych dokumentów sporządzonych za panowania południowych i północnych dynastii Sui i Tang, a także zabytkowe zdobienia z brązu i ryciny skalne. Na szczególną uwagę zasługują zbiory z czasów dynastii Ming, ważne zarówno ze względu na liczbę pism i ksiąg, jak i stan ich zachowania. Celem prezentowanej ekspozycji, połączonej z promocją obu organizujących ją bibliotek, jest zabranie odwiedzających w swoistą podróż po najdawniejszych dziejach piśmiennictwa, umożliwiającą prześledzenie mądrości przodków.

Oprócz starań podejmowanych na rzecz nieustannego powiększania posiadanego księgozbioru, w ostatnich latach Narodowa Biblioteka Tajwanu zdecydowanie zaangażowała się w nawiązywanie partnerskich relacji z bibliotekami narodowymi z całego świata oraz wykorzystywanie okazji do wymiany międzynarodowych kontaktów i doświadczeń, zyskując wyjątkową możliwość jeszcze większego rozszerzenia swojej dotychczasowej oferty. W grudniu tego roku podejmiemy współpracę z polską Biblioteką Narodową,

wspólnie organizując wystawę pod tytułem *Znaki cywilizacji. Dawne księgi ze zbiorów Narodowej Biblioteki Tajwanu*. Mamy nadzieję, że prezentacja, a także towarzyszący jej katalog będą dla zwiedzających okazją do zapoznania się z dziejami i fascynującym pięknem starożytnych chińskich ksiąg. Wystawa będzie również niewątpliwie impulsem do promocji czytelnictwa i wzmocnienia wymiany kulturalnej między krajami.

Polska, granicząca z jednej strony z Morzem Bałtyckim, a z drugiej z pasmem gór, leży w samym sercu Europy i pełni rolę komunikacyjnego centrum kontynentu. Jako wyjątkowe miejsce cywilizacyjnego spotkania Zachodu i Wschodu, Polska odzwierciedla istotę kultury w całej swej różnorodności. W przeszłości kraj ten poniósł ogromne straty i doświadczył wielkich szkód, jednak polska cywilizacja nigdy nie utraciła swojej świetności i blasku. Polska kultura była prześladowana przez okupantów w czasach wojen, które doprowadziły do zniszczenia znacznej części dziedzictwa historycznego i kulturowego kraju. Nie tylko organy administracji państwowej, ale również rozmaite instytucje podjęły ogromny wysiłek na rzecz ochrony i zachowania ksiązek, pism i dzieł kultury materialnej przed niszczącym żywiołem działań wojennych na polskiej ziemi. Podobnie jak Narodowa Biblioteka Tajwanu, w ramach kampanii na rzecz zabezpieczenia starożytnego chińskiego księgozbioru, również polska Biblioteka Narodowa włożyła wiele wysiłku w ochronę cennego dziedzictwa, gromadząc i zabezpieczając zbiory innych zniszczonych bibliotek i wywożąc je z kraju w okresie wojny. Niestety, wiele rękopisów, ksiąg i starodruków i tak bezpowrotnie zginęło w płomieniach. Po wznowieniu działalności państwa w 1945 roku bibliotekarze zebrali spopielały fragment bloków ksiązek i – jako część wielkiej całości barbarzyńsko zniszczonego księgozbioru – postanowili umieścić w szklanej urnie. Choć popiół sam w sobie jest lekki i ulotny, urna ma w tej przejmującej formie symbolizować niepowetowane straty poniesione nie tylko przez Polskę, ale też przez całą ludzką cywilizację.

W tym roku obchodzimy 275. rocznicę powstania Biblioteki Narodowej, której długa historia sięga XVIII wieku, kiedy to funkcjonowała jako Biblioteka Załuskich – jedna z pierwszych bibliotek świata. Podobnie jak Narodowa Biblioteka Tajwanu, polska Biblioteka Narodowa ma za

zadanie chronić dziedzictwo narodowe, a więc rękopisy, druki, dokumenty elektroniczne i audiowizualne. Polska Książnica Narodowa aktywnie promuje również działalność cyfrową. Powstała w jej ramach Cyfrowa Biblioteka Narodowa POLONA udostępnia wszystkim zainteresowanym szeroki wachlarz cyfrowych zasobów o istotnym znaczeniu dla językowego, kulturowego i historycznego dziedzictwa kraju. W tym roku wystawa współorganizowana przez obie instytucje zabierze polskich czytelników w historyczną podróż szlakiem rozwoju kultury. Wystawa porusza wiele zagadnień, między innymi prezentuje historię piśmiennictwa, rozwój technik drukarskich, najważniejsze pozycje księgozbioru Narodowej Biblioteki Tajwanu i polskiej Biblioteki Narodowej, opowiada o spotkaniu kultury Wschodu i Zachodu oraz przedstawia zbiory zgromadzone na wyspie Formosa, które są istotnymi znakami ludzkiej cywilizacji. Mam nadzieję, że wystawa ta umożliwi lepsze poznanie etapów ewolucji druku w kontekście wieloletniej historii i tradycji oraz pozytywnie wpłynie na rozwój całego światowego zasobu książek. Nasza prezentacja pozwoli również zaznać nieco magii, uchylając rąbka tajemnicy przesłaniającej ludzką wiedzę i umożliwiając poznanie faktów związanych z doświadczeniem trwającej od osiemnastego wieku wymiany kulturalnej pomiędzy Chinami a krajami Zachodu.

W ostatnich latach kontakty międzynarodowe musiały zostać wstrzymane, jednak widać już koniec pandemii COVID-19. Pragnę raz jeszcze wyrazić głęboką wdzięczność Bibliotece Narodowej za organizację tej wyjątkowej wystawy. Serdecznie życzę nam wszystkim, aby świat zdołał odpowiednio opanować trwającą pandemię i wkrótce powrócić do normalnych kontaktów międzynarodowych. Mam nadzieję, że są Państwo bezpieczni i cieszą się dobrym zdrowiem w tych nietypowych czasach. A przede wszystkim życzę miłego zwiedzania i radości z czytania!

Dyrektora Generalnego,
Narodowej Biblioteki Tajwanu (Republika Chińska, Tajwan)

Preface by the Director-General of the National Central Library (ROC, Taiwan)

Books, being an important carrier to record the history of human civilization and an essential medium to promote knowledge and culture, are the imprint of civilization, witnessing historical inheritances, increasing countries' cultural strengths, and reflecting the development of civilization. The long history of book publishing has enabled the preservation of ancient Chinese culture and made great contributions to human civilization. In the face of the advance and diversity of the media recording human knowledge and culture, libraries play a pivotal position. The National Central Library (NCL) has the indispensable mission to collect documents, preserve culture, and promote academic research. The ancient books and documents collected by the NCL are mainly rare books of the Song, Yuan, Ming, and Qing Dynasties, alongside the manuscripts and hand-written scrolls of the Southern and Northern Dynasties, Sui, and Tang Dynasties, as well as historical rubbings of bronzes and stone engravings. In particular, the Ming Dynasty collections are remarkable in terms of quantity and quality. This exhibition, along with the promotion of the two libraries, means to lead visitors a tour to embrace the ancient history as well as wisdom of the ancestors.

In addition to dedicating itself to enriching its collections, the NCL, in recent years, has also poured its energy into developing partnerships with other national libraries around the world and expanding opportunities for international exchange, which has enabled it to offer even more services to the public. This December, we will collaborate with the National Library of Poland (NLP) to hold the exhibition: The Imprint of Civilization: Ancient Books from the National Central Library, Taiwan. Our hope is to allow Polish people to appreciate the beauty of ancient Chinese books and understand their development through the exhibition and catalog. Meanwhile, the exhibition also serves to promote reading and enhance cultural exchanges between the two countries.

Bordered by Baltic Sea and mountains, Poland, a transportation hub of the continent, lies at the heart of Europe. Being such a meeting point for West and East, Poland demonstrates the diverse essence of the culture. The state suffered horrendous losses in the past but luckily the Polish civilization has been always shining brightly. Its culture was persecuted by the occupying powers during the war times, in which a lot of Poland's cultural and historical heritages were destroyed. Not only the government but also institutions had dedicated themselves to preserving and saving books, writings and works from bombs and dynamites. Just as the NCL's Chinese Ancient Books Rescue campaign, the NLP also was devoted to preserve the valuable treasures by collecting and securing some collections from other destroyed libraries as well as transporting them out the country during the wartime. However, numbers of manuscripts, books, and early prints were still burned. The librarians collected some of the ashes of these destructed books after the resumption in 1945 and placed them inside a glass urn. Ashes are light, but the urn symbolizes a significant loss of Poland and human civilization.

This year marks the 275th anniversary of the founding of NLP, whose long history dates back to the 18th century with The Załuski Library, one of the first in the world. Similar to the role of the NCL, the NLP is tasked with protecting the national heritage in the form of handwritten, printed, electronic and audiovisual documents. The NLP also actively promotes digital operations. Polona, a Polish digital library set up by it, provides the public with a wealth of digital resources, which are crucial to the inheritance of language, culture and history. This year, the co-hosting exhibition will lead readers in Poland to enter a historical journey of cultural development. In this exhibition, several topics are presented including the history of writing; the evolution of printing techniques, the highlights of the NCL and NLP's collections, the encounter of the East and the West and Formosa and the imprint of civilization. I hope you would gain a better understanding of how printing has evolved in the long history of tradition, and even affects the development of books worldwide. Also, you would have a glimpse of the magic and mystery of human knowledge through experiencing the intercultural communication of Chinese and Western cultures since the eighteenth century.

The interaction between countries has ceased for several years, and now the end of the COVID-19 pandemic is in sight. I would like to express my sincere thanks and gratitude again to the NLP for holding this exhibition together. I also genuinely wish that the pandemic could be well controlled and things could go back to normal shortly. Hope you are staying safe and healthy through these unusual times. Most importantly, do enjoy the exhibition and enjoy reading!

Shu Hsien Tseng

Director-General, National Central Library

